

Byla C-267/19**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2019 m. kovo 28 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:*Trgovački sud u Zagrebu* (Kroatija)**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:**

2019 m. kovo 20 d.

Ieškovė:

PARKING d.o.o.

Atsakovė:

SAWAL d.o.o.

<...>

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

<...>

Dalykas:

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir prašymas išaiškinti 2017 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimų *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199) ir *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193) punktus byloje Nr. Povrv-1614/18, kurią turi išnagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas.

Visų pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prašo užtikrinti pagrindinės bylos šalių, t. y. išieškotojos (ieškovės) ir skolininkės (atsakovės) asmens duomenų apsaugą.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prašo:

Pagal Europos Sąjungos Sutarties 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas, Kroatija), kaip nacionalinis teismas, per teisėją Mislav

Kolakušić teikia prašymą priimti prejudicinį sprendimą siekiant vienodo Sąjungos teisės aiškinimo ir taikymo ir prašymą išaiškinti Teisingumo Teismo sprendimus, priimtus bylose C-484/15 ir C-551/15; šie prašymai susiję su byla Povrv-1614/18, kurią turi išnagrinėti *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas) (Priedas 1).

2017 m. kovo 9 d. byloje C-551/15 priimtame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad „Reglamentą Nr. 1215/2012 reikia aiškinti taip, kad Kroatijoje notarai, naudodamiesi jiems pagal nacionalinę teisę suteiktais įgaliojimais per priverstinio vykdymo procedūras, per kurias remiamasi „autentišku dokumentu“, nepriskirtini prie sąvokos „teismas“, kaip ji suprantama pagal minėtą reglamentą“.

Nors Teisingumo Teismo pozicija yra aiški ir nedviprasmiška, kiek tai susiję su tuo, kad Kroatijoje notarai neturi teisės išduoti vykdomųjų raštų remdamiesi autentišku dokumentu, ši Reglamentui Nr. 1215/2012 prieštaraujanti praktika ir toliau taikoma. Po to, kai 2017 m. kovo 9 d. buvo priimtas Teisingumo Teismo sprendimas, notarai išdavė daugiau nei milijoną vykdomųjų raštų.

Nuo 2013 m. liepos 1 d. Kroatijos Respublika yra visateisė Europos Sąjungos narė, o Europos Sąjungos institucijos visose valstybėse narėse garantuoja vienodą teisinį požiūrį į visus piliečius ir juridinius asmenis.

Kroatijos Respublikos teismai skirtingai aiškina Teisingumo Teismo byloje C-551/15 priimtą sprendimą, o dauguma jų mano, kad šis sprendimas susijęs tik su notarų vykdomomis priverstinio vykdymo procedūromis, kai skolininkas (atsakovas) yra fizinis asmuo ir kitos Sąjungos valstybės narės pilietis. (**orig. p. 2**)

Pavyzdžiui, bylose Povrv-1434/18, Povrv-3326/17 ir Povrv-3380/18 *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas) nusprendė, kad turi būti palikti galioti pagal notarų raštus išduoti mokėjimo įsakymai, nukreipti prieš užsienio juridinius asmenis.

Tačiau byloje Povrv-113/18 *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas) atmetė notarui pateiktą prašymą dėl vykdymo ir panaikino notaro vykdomąjį raštą, išduotą remiantis autentišku dokumentu.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nepritaria Kroatijos teismų nuomonėms ir sprendimams, kuriais nustatomas skirtingas ir diskriminacinis teisės ir Reglamento Nr. 1215/2012 taikymas, viena vertus, Kroatijos Respublikos piliečiams ir juridiniams asmenis ir, kita vertus, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiams ir juridiniams asmenims.

Todėl *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas), kaip nacionalinis teismas, teikia Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą siekiant užtikrinti vienodą Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, vienodo požiūrio principo laikymasi ir piliečių bei juridinių asmenų lygybę taikant Sąjungos teisę prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nagrinėjamoje byloje Povrv-1614/18.

Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimų taikymo skirtumus ši prašymą reikia pateikti tam, kad būtų nustatyta, ar Kroatijos fiziniai ir juridiniai asmenys, kaip Europos Sąjungos piliečiai, yra vertinami taip pat, kaip kitų Sąjungos valstybių narių fiziniai ir juridiniai asmenys, ir ar užsienio juridiniai asmenys vertinami taip pat, kaip užsienio fiziniai asmenys, kai Sąjungos teisė taikoma Kroatijos Respublikos teritorijoje.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas Teisingumo Teismo prašo sujungti šią bylą su *Općinski sud u Novom Zagrebu* (*Novi Zagreb* municipalinis teismas, Kroatija) pateiktu prašymu priimti prejudicinį sprendimą (byla C-657/18) ir su ši prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo prašymu, kuris buvo pateiktas 2019 m. kovo 11 d., ir šias bylas nagrinėti kartu.

Vadovaudamasis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 94 straipsniu ir Rekomendacijomis nacionaliniams teismams dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas) pateikia tokius savo prašymo motyvus:

I. Trumpas bylos dalyko aprašymas ir svarbios faktinės aplinkybės, kurias nustatė prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas byloje Nr. Povrv-1614/18

Pagrindinės bylos šalys yra PARKING d.o.o., Kroatija, <...>, išieškotoja (ieškovė), ir SAWAL d.o.o., Slovėnija <...>, skolininkė (atsakovė). 2016 m. balandžio 25 d., gavus prašymą dėl vykdymo procedūros remiantis autentišku dokumentu pradėjimo, vykdymo procedūra buvo pradėta, o 2016 m. gegužės 23 d. notaras, <...> Kroatijoje, remdamasis autentišku dokumentu, išdavė vykdomąjį raštą, kuriuo skolininkei (atsakovei) nurodė per 8 dienų terminą sumokėti prašyme dėl vykdymo nurodytą 100 Kroatijos kunų dydžio skolą su teisės aktuose nustatytais delspinigiais ir 1741,25 Kroatijos kunų sumą, kurią sudarė su procedūra susijusios išlaidos. 100 Kroatijos kunų dydžio skola grindžiama oficialiai patvirtintais sąskaitų išrašais <...>, kaip autentišku dokumentu, ir yra susijusi su nurodymu sumokėti mokesčių pagal *Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji* (Kroatijos radijo ir televizijos įstatymas). Nurodymas sumokėti atsakovei buvo įteiktas tuo pat metu kaip ir vykdomasis raštas, t. y. 2017 m. vasario 9 d. Dėl išduoto rašto skolininkė (atsakovė) laiku pareiškė prieštaravimą, kuriame ginčijo reikalaujamos skolos pagrįstumą ir dydį ir, be kita ko, tvirtino, kad Kroatijos notaras nėra ir negali būti laikomas kompetentinga teismine institucija.

Pagal bylose C-484/15 ir C-551/15 priimtus Teisingumo Teismo sprendimus Kroatijoje notarai, veikiantys per priverstinio vykdymo procedūras, kuriose remiamasi „autentišku dokumentu“, nepriskirtini prie sąvokos „teismas“, kaip ši sąvoka suprantama pagal reglamentą dėl Europos vykdomojo rašto ar pagal reglamentą dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. Be to, šiuose sprendimuose Teisingumo Teismas

pažymi, kad Sąjungos valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principo laikymasis bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose srityje reiškia, kad valstybės narės teismų sprendimai, kuriuos prašoma vykdyti kitoje valstybėje narėje, turėjo būti priimti vykstant teismo procesui, per kurį užtikrinamas nepriklausomumas ir nešališkumas, taip pat laikomasi rungimosi principo. Tačiau per procedūrą, vykdomą prieš išduodant vykdomąjį raštą, neužtikrinamas rungimosi principo laikymasis, o tokį sprendimą priima ne teismas, bet notaras (**orig. p. 3**), kuris, kaip nurodyta, negali būti laikomas „teismu“. Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad minėtą raštą išduoda akivaizdžiai nekompetentinga valdžios institucija, todėl turi būti taikomos taisyklės dėl akivaizdaus kompetencijos nebuvimo. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas negali pripažinti aktų, kuriuos priėmė akivaizdžiai nekompetentinga valdžios institucija, ir dėl šios priežasties negali būti tęsiama prieštaravimo procedūra, nukreipta prieš vykdomąjį raštą. Tai, kas negalioja *ab initio*, negali tapti nei būti pripažinta galiojančiu per procedūrą, kitaip būtų pažeistas šalių procesinio lygiateisiškumo principas.

II. Byloje taikomų nacionalinės teisės nuostatų turinys ir svarbi nacionalinių teismų praktika

Šioje byloje ginčijama nuostata yra nacionalinio įstatymo *Ovršni zakon* (Kroatijos Įstatymas dėl priverstinio vykdymo, toliau - *OZ* įstatymas; paskelbtas *Narodne novine*, Nr. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ir 73/17) 1 straipsnis, pagal kurį notarams suteikiami įgaliojimai remiantis „autentišku dokumentu“ išduoti vykdomąjį raštą kaip vykdomąjį dokumentą, ir pradėti priverstinį reikalavimų vykdymą negavus aiškaus skolininko (atsakovo) sutikimo. Kadangi šioje civilinėje byloje keliamas klausimas dėl notarų kompetencijos, teismas nenagrinėjo bylos iš esmės.

Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad 2017 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimų *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199) ir *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193) punktai ir jų išaiškinimas daro įtaką ir nacionalinei teisei, ir šią Teisingumo Teismo jurisprudenciją ir tokį aiškinimą taikė byloje Povrv-1614/18.

Teismų praktika:

Byloje Povrv-57/18 (priedas 2) *Općinski sud u Novom Zagrebu* (Novi Zagreb municipalinis teismas) atmetė prašymą dėl vykdymo ir panaikino notaro išduotą vykdomąjį raštą darydamas nuorodą į Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-551/15 ir pateikdamas tokį pagrindimą: „<...> per procedūrą, vykdomą prieš išduodant vykdomąjį raštą, neužtikrinamas rungimosi principo laikymasis, o tokį sprendimą priima ne teismas, bet notaras, kuris, kaip nurodyta, negali būti laikomas „teismu“. Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad minėtą raštą išduoda akivaizdžiai nekompetentinga valdžios institucija, todėl turi būti taikomos taisyklės dėl akivaizdaus kompetencijos nebuvimo. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas negali pripažinti aktų, kuriuos priėmė

akivaizdžiai nekompetentinga valdžios institucija, ir dėl šios priežasties negali būti tęsiama prieštaravimo procedūra, nukreipta prieš vykdomąjį raštą. Tai, kas negalioja *ab initio*, negali tapti nei būti pripažinta galiojančiu per procedūrą, kitaip būtų pažeistas šalių procesinio lygiateisiškumo principas“.

Tačiau Nutartimi Nr. GŽ Ovr-645/2018 (priedas 3) *Županijski sud u Puli* (Pulos apygardos teismas, Kroatija) panaikino Sprendimą *Povrv-57/18* motyvuodamas tuo, kad „<...> Pirmosios instancijos teismo pozicija dėl notarų kompetencijos neturėjimo per vykdomojo rašto išdavimo remiantis autentišku dokumentu procedūras yra klaidinga, nes jų kompetencija numatyta *OZ* įstatymo (*Narodne novine*, Nr. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ir 73/17) dvidešimt šeštos antraštinės dalies nuostatose, todėl notaras veikė teisėtai, kai pagal *OZ* įstatymo 282 straipsnio nuostatas skolininkei (atsakovei) pareiškus prieštaravimą dėl remiantis autentišku dokumentu jo išduoto vykdomojo rašto perdavė bylą pirmosios instancijos teismui tam, kad šis teismas kaip jurisdikciją turintis teismas priimtų sprendimą dėl prieštaravimo procedūros. Šioje procedūros stadijoje, kai skolininkės (atsakovės) deklaruota buveinė yra Kroatijos Respublikoje, būtent pirmosios instancijos teismo jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje, šis teismas, vadovaudamasis *OZ* įstatymo 282 straipsnio 3 dalimi, privalėjo nagrinėti skolininkės prieštaravimą pagal *OZ* įstatymo 57 ir 58 straipsnius ir priimti šioms nuostatomis neprieštaraujantį sprendimą. Kadangi šis teismas klaidingai taikė *ZPP* [*Zakon o parničnom potupku*] (Civilinio proceso kodeksas) 16 straipsnio nuostatas ir todėl atmetė prašymą dėl vykdymo bei visiškai panaikino vykdomąjį raštą, išduotą remiantis autentišku dokumentu, dėl akivaizdaus notaro kompetencijos neturėjimo, jis padarė 354 straipsnio 1 dalies nuostatose apibrėžtą esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimą, kurį lėmė klaidingas *ZPP* (Civilinio proceso kodeksas) 16 straipsnio ir *OZ* įstatymo 21 straipsnio 1 dalies taikymas ir kuriuo remiamasi apeliaciniame skunde <...>“.

Todėl *Županijski sud u Puli* (Pulos apygardos teismas) laikosi nuomonės, kad gali būti palikta galioti ta notaro rašto dalis, kurioje pastarasis nurodo skolininkei (atsakovei) atlikti ginčijamą mokėjimą. (**orig. p. 4**)

Be to, byloje *Povrv-1434/18*, *Povrv-3326/17* ir *Povrv-3380/18* (priedas 4) *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas) paliko galioti notarų vykdomuosiuose raštuose išduotus mokėjimo įsakymus, nukreiptus prieš skolininkus, kurie yra užsienio juridiniai asmenys.

Vis dėlto byloje *Povrv-113/18* (priedas 5) *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas) atmetė notarui pateiktą vykdymo prašymą ir panaikino remiantis autentišku dokumentu notaro išduotą vykdomąjį raštą darydamas nuorodą į Teisingumo Teismo priimtą sprendimą byloje C-551/15 ir motyvuodamas tuo, kad „<...> per procedūrą, vykdomą prieš išduodant vykdomąjį raštą, neužtikrinamas rungimosi principo laikymasis, o tokį sprendimą priima ne teismas, bet notaras, kuris, kaip nurodyta, negali būti laikomas „teismu“. Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad minėtą raštą išduoda akivaizdžiai nekompetentinga valdžios institucija, todėl turi būti taikomos

taisyklės dėl akivaizdaus kompetencijos nebuvimo. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas negali pripažinti aktų, kuriuos priėmė akivaizdžiai nekompetentinga valdžios institucija, ir dėl šios priežasties negali būti tęsiama prieštaravimo procedūra, nukreipta prieš vykdomąjį raštą. Tai, kas negalioja *ab initio*, negali tapti nei būti pripažinta galiojančiu per procedūrą, kitaip būtų pažeistas šalių procesinio lygiateisiškumo principas“.

Šie nacionalinių teismų sprendimai parodo skirtingus teisinius vertinimus, kiek tai susiję su notarų kompetencijos turėjimu išduodant vykdomuosius dokumentus.

III Priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantį teismą kelti klausimą dėl konkrečių Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, bei jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų ir pagrindinėje byloje taikytinų nacionalinės teisės aktų

Prašymu priimti prejudicinį sprendimą siekiama užtikrinti vienodą Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, vienodo požiūrio principo laikymąsi ir piliečių ir juridinių asmenų lygybę taikant Sąjungos teisę, ir suvienodinti nacionalinių teismų praktiką taikant Sąjungos *acquis*.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo byla per įmanomai trumpiausią laiką viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir bešališkas teismas. Šios konvencijos 14 straipsnyje, kuriame įtvirtintas diskriminacijos draudimas, numatyta, kad naudojimasis šioje konvencijoje pripažintomis teisėmis ir laisvėmis yra užtikrinamas nepriklausomai nuo asmens lyties, rasės, odos spalvos, kalbos, religijos, politinių ar kitokių pažiūrų, tautinės ar socialinės kilmės, priklausymo tautinei mažumai, nuosavybės, gimimo ar kitais pagrindais. SESV 18 straipsnyje numatyta, kad Sutarčių taikymo srityje, nepažeidžiant jose esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, nagrinėjamu atveju Kroatijos piliečiai ir juridiniai asmenys yra diskriminuojami, palyginti su kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiais ir juridiniais asmenimis, o tokia išvada darytina remiantis minėtais 2017 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimais *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199) ir *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193). Pagal šiuos sprendimus vykdomieji dokumentai nebus pripažinti kitose Sąjungos valstybėse narėse, kaip tai suprantama pagal reglamentą dėl Europos vykdomojo rašto ar pagal reglamentą dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. Vadinasi, pagal nacionalinės teisės aktus notarams suteikiami įgaliojimai išduoti vykdomuosius raštus, kurie kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse nėra laikomi vykdomaisiais dokumentais ar teismo sprendimais. Iš šių sprendimų motyvų aiškiai matyti, kad per notaro vykdomą procedūrą nėra užtikrinamas nepriklausomumas ir nešališkumas, taip pat nesilaikoma rungimosi principo. Tokia situacija lemia tai, kad Kroatijos fiziniai ir juridiniai asmenys yra vertinami skirtingai, palyginti su kitų Europos Sąjungos valstybių narių fiziniais ir

juridiniai asmenimis, ir tai, kad skirtingai vertinami užsienio fiziniai ir juridiniai asmenys, o tai yra diskriminacija. Rungimosi principo per procedūrą nesilaikymas lemia tai, kad skirtingai vertinamos bylos šalys ir tuo pačiu pažeidžiama EŽTK įtvirtinta pagrindinė teisė į teisingą bylos nagrinėjimą. **(orig. p. 5)**

Įmonių teisės srityje yra būtinas Europos Sąjungos taisyklių harmonizavimas, siekiant sustiprinti teisinį saugumą, skatinti ekonominę veiklą ir investicijas, kaip nustatyta stojimo sutartyje ir Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo. Dėl įmonių lygybės principui prieštaraujančio aiškinimo nacionalinės įmonės atsiduria nepalankioje padėtyje, palyginti su kitų Sąjungos valstybių narių įmonėmis, o tai prieštarauja pagrindiniams Sąjungos principams.

Pateikiami šie prejudiciniai klausimai:

1. Ar tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip antai *Ovršni zakon* (Įstatymas dėl priverstinio vykdymo; paskelbtas *Narodne novine* Nr. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ir 73/17) 1 straipsnis, pagal kurį notarams suteikiami įgaliojimai remiantis autentišku dokumentu išduoti vykdomąjį raštą kaip vykdomąjį dokumentą ir pradėti priverstinį reikalavimų vykdymą negavus aiškaus skolininko, kuris yra Kroatijos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo, sutikimo, neprieštarauja EŽTK 6 straipsnio 1 daliai ir SESV 18 straipsniui, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimus bylose C-484/15 ir C-551/15?

2. Ar 2017 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimuose *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199) ir *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193) pateiktas išaiškinimas gali būti taikomas pirmiau nurodytoje byloje Povrv-1614/2018, kurią turi išnagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas, ir konkrečiau, ar Reglamentas Nr. 1215/2012 turi būti aiškinamas taip, kad Kroatijoje notarai, naudodamiesi jiems pagal nacionalinę teisę suteiktais įgaliojimais per priverstinio vykdymo procedūras, per kurias remiamasi „autentišku dokumentu“, kai skolininkai (atsakovai) yra kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse įsteigti juridiniai asmenys, yra priskirtini prie sąvokos „teismas“, kaip ji suprantama pagal minėtą reglamentą?

<...>

<...> (pašto ir elektroninio pašto adresai)

Priedai:

- 1) dokumentai, susiję su pagrindine byla Povrv-1614/18, Nr. 1-20,
- 2) *Općinski sud u Novom Zagrebu* (Novi Zagreb municipalinis teismas) praktika, byla Povrv-57/18, Nr. 21 ir 22,
- 3) *Županijski sud u Puli* (Pulos apygardos teismas) praktika, byla *Gž Ovr-645/18*, Nr. 23 ir 24,

- 4) *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas) praktika, bylos Povrv-1434/18, Povrv-3326/17 ir Povrv-3380/18, Nr. 24-29,
- 5) *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebo komercinis teismas) praktika, byla Povrv-113/18, Nr. 30-31.

DARBINIS VERTINMAS